

## Hastane ve hastane sonrası tedavi

Organ naklinden sonra hasta yoğun bakımda uyanır. Karaciğer nakli büyük bir ameliyattır ve ilk günlerde çok itinalı bir takip gerektirir. Doktorlar, karaciğerin iyi işleyip işlemediğini, ilaç dozlarının optimum bir şekilde uyarlanıp uyarlanmadığını ve istenilmeyen yan etkilerin ortaya çıkıp çıkmadığını takip ederler.

Bazı hastalarda uyandıktan sonra ilk günlerde “semptomatik geçici psikotik sendrom” oluşabilir. Bu, narkozun sonradan ortaya çıkan etkisi olarak kafa karışıklığı durumudur ve bazen hastaları çok korkutabilir. Ancak bu durum çabuk ve tamamen kaybolur.

Henüz ilk günlerde hastalar yataktan kalkabilir ve biraz yürüyebilirler. Böylece vücudun yatarken güç kaybetmesi önlenmiş olur. Şimdi hastanın aktif bir şekilde kendi sağlığı için çalışması çok önemlidir. Doktorlar, bakım personeli ve fizik terapistleri vücudu ve kan dolaşımını güçlendiren egzersizlerin yapılmasında yardımcı olurlar ve hastanın yeni ilaçları nasıl kullanacağını öğretirler.

Yeni karaciğer yabancı bir organ olduğu için vücut kendi bağışıklık sistemi ile bunu atmaya çalışacaktır. Bunu önlemek yani bağışıklık sisteminin yeni organı atmaya çalışmasını engellemek için ilaçlar gereklidir (immünsüpresif ilaçlar). Bunlar düzenli bir şekilde ve tam zamanında alınmalıdır. Organ naklinden hemen sonraki dönemde pek çok hastada yine de reddetme reaksiyonları görülmektedir ve bunlar daha fazla ilaç verilerek önlenmelidir.

Klinikten çıktıktan hemen sonra tekrar günlük hayata dönülmesi tavsiye edilmez. Yorulma tehlikesi büyük olduğu için ve sağlığa zararlı olabileceğinden bu husus ciddiye alınmalıdır. Rehabilitasyon kliniğinde yapılan takip tedavisi, doktor takibi altında hedefli bir şekilde sağlığın tekrar elde edilmesine olanak sağlamaktadır.

## “Ameliyat sonrası yaşam”

Karaciğer nakli ameliyatla bitmiş sayılmaz. Organ nakli sonrası takip ve tedavi, tüm yaşam boyu sürecektir. Bu nedenle, immünsüpresif ilaçların dozajını takip etmek ve karaciğer sorunlarını zamanında fark etmek için düzenli aralıklarla, başlangıçta daha sık, daha sonra çoğunlukla ayda bir olmak üzere kontrol amaçlı kan tahlilleri yapılır.

Artık hasta olarak kendinizin de sağlığını korumak için her zamankinden daha fazla sorumluluk üstlenmeniz gerekir. Bağışıklık sisteminin baskılanması için – özellikle ilk yılda – enfeksiyon kaynaklarından kaçınılması gerekir. İlaçların bazı yan etkilerine karşı önlem alınabilir. Sağlıklı bir yaşam tarzı başarılı olmanızı sağlayacaktır.

Böylece, başarılı bir karaciğer nakli tekrar günlük yaşamınıza geri dönmenizi, tekrar çalışma hayatınıza başlamanızı ve iyi bir yaşam kalitesine sahip bir yaşam sürdürmenizi sağlayacaktır.

*Ulrich Kraus*

### Türkçe broşürler:

**Karaciğer nakli sonrası laboratuvar değerleri,  
Organ nakli sonrası tedavi,  
Canlı karaciğer bağıışı, MELD skoru,  
Karaciğer nakli öncesi bekleme süresi**



**Lebertransplantierte  
Deutschland e.V.**

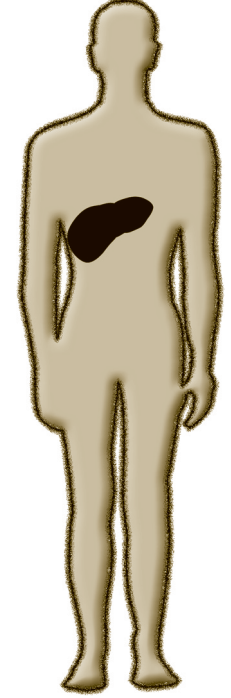
Jutta Riemer (Başkan)  
Maiblumenstr. 12 · 74626 Bretzfeld  
Tel. 0 79 46/94 01 87 · Faks 0 79 46/94 01 86  
E-posta: info@lebertransplantation.de  
Web sayfası: www.lebertransplantation.de

# Karaciğer nakli

Hastalar için bilgi

## Karaciğer nakli

(Dtsch.: Lebertransplantation)



**Karaciğer Nakli  
Yapılanlar Yardımlaşma ve  
Dayanışma Derneği  
Almanya e.V.**



**Lebertransplantierte  
Deutschland e.V.**

8. Başıki · Haziran 2010

## Karaciğer naklinin nedenleri

Ağır karaciğer hastalıklarının son evresinde karaciğer nakli, günümüzde pek çok hastanın iyileşmesini sağlayan, denenmiş ve hayat kurtarıcı bir ameliyat yöntemidir.

Karaciğer, bir metabolizma organı olarak çok sayıda görevi yerine getirmektedir, ancak çeşitli birçok nedenden dolayı hasar görebilir, bunlardan bazıları şunlardır:

- Hepatit virüsleri ile enfeksiyon (hepatit B ve C), otoimmün hepatit,
- primer biliyer siroz (PBC) veya primer sklerozan kolanjit (PSC) gibi kolestatik karaciğer hastalıkları,
- alfa-1 antitripsin eksikliği, Wilson hastalığı veya hemokromatoz gibi metabolizma bozuklukları,
- mukovisidoz veya karaciğer kisti gibi diğer kalıtsal nedenli hastalıklar,
- karaciğer tümörleri,
- zehirlenmeler ve alkol.

Bu hastalıkların çoğu ve zarar verici olaylar, zaman içinde karaciğerin işlev gören dokusunun harabiyetine ve karaciğer sirozuna neden olmaktadır. Ancak nedenlerin bazıları – özellikle zehirlenmeler – karaciğere çok kısa bir zamanda hasar verebilir.

Karaciğerin ilerleyen harabiyetine ilişkin belirtiler örn. sürekli yorgunluk ve bitkinlik, belirli cilt değişiklikleri, karında su birikimi (asit), yemek borusunda varisler (özofagus varisleri) ve beyinde performans bozukluklarıdır (hepatik ensefalopati).

Karaciğer hastalığının örn. ilaçla tedavi edilmesinin uygun olup olmadığı, küçük girişimlerin, örn. TIPS ameliyatının faydalı olup olmadığı veya karaciğer naklinin gerekli olup olmadığına ilişkin olarak deneyimli uzman hekimler karar vermelidir. Verici organ sayısının sınırlı olduğu göz önünde bulundurulduğunda organ naklinde, hastalığın organ nakli yapılmadığında hastada hayati tehlike oluşturabilecek şekilde ilerlemiş olması gerekmektedir.

## Karaciğer nakline ilişkin karar

Karaciğer nakli için koşulların mevcut olup olmadığını, yani hastalığın ameliyatı gerektirecek bir evreye ulaşmış olup olmadığını ve herhangi bir engelin bulunup bulunmadığını tespit etmek ve hastanın sağlık durumu hakkında kapsamlı bilgi edinmek için her hasta Organ Nakli Merkezine yatırılmaktadır. Bu sırada yalnızca karaciğer hastalığının durumu ve bununla bağlantılı semptomlar değerlendirilerek kalmayıp, kelimenin tam anlamıyla “kalp ve böbrekler” incelenmektedir. Tıp uzmanlarının ameliyat hazırlığında tam bir sağlık durumu değerlendirmesi yapmaları gerekir. Hastanede yatış yaklaşık bir veya iki hafta sürmektedir. Sonuçta “Dağıtım Yönergesi” yardımıyla hastanın karaciğer nakli için bekleme listesine alınıp alınmayacağına dair karar verilmektedir.

Eğer siz de hasta olarak bu durumdaysanız, hastalık ve organ nakli hakkında bilgi edinmelisiniz. Önemli olan, hakkınızda sadece doktorların karar vermemesidir. Karaciğer naklinin çok kişisel bir meseleniz olduğunu açıkça görün ve bilinçli bir şekilde buna karar verin! O zaman bu girişim için gerekli gücü bulmanız size daha kolay gelecektir.

## Karaciğer beklemek

Bir karaciğeri nakledebilmek için bir vericinin, ölümünden sonra organının başkalarına verilmesini ölmeden önce belirlemiş olması gerekir. Ancak karaciğer nakline ihtiyacı olan hastaların sayısı bağışlanan organ sayısından çok daha fazladır. Bu nedenle hasta organ nakli için karar verdikten sonra genelde bir bekleme süresi mevcuttur. Bunun ne kadar süreceği, hastalığın ağırlığına ve kan grubuna göre farklı olabilir. Bekleme süresinde Organ Nakli Merkezi için gündüz ve gece ulaşılabilir olunması, örn. bir cep telefonu üzerinden, çok önemlidir, çünkü organ vericisinin ölümünden sonra ameliyatın en kısa zamanda yapılması gerekmektedir.

Organ Nakli Merkezine sağlığınız ile ilgili her önemli değişikliği bildirin.

Bekleme süresi belirsizliklerle dolu bir zamandır, çünkü insan her an günlük yaşamdan koparılabilir ve organ nakli için çağrılabilir. Ayrıca bazı hastalar, başka bir insanın ölümünden faydalandıklarını düşündükleri için sorun yaşarlar. Eleştirici, bazen de sansasyon dolu basın haberlerinde organ vericilerinin gerçekten ölü olup olmadıkları hakkında spekülasyonlar bulunmaktadır. Güvensizliği önlemek amacıyla hasta olarak beyin ölümü ve organ bağış konuları ile şimdi bilinçli bir şekilde ilgilenmelisiniz.

Günümüzde organ bağışında diğer bir imkan canlı bağıştır ve bunda bir verici, karaciğerinin bir parçasını bağışlamaktadır. Sağlıklı yarım bir karaciğer bir insan için yeterli işlev gücüne sahiptir.

Böyle bir durumda tabii ki ameliyat tarihi önceden belirlenebilir, yani herhangi bir bekleme süresi yoktur. Ancak canlı bağışa yalnızca çok özel durumlarda izin verilmektedir.

## Karaciğer nakli

Günün birinde Organ Nakli Merkezi arar ve hastayı ameliyata çağırır. Hasta kliniğe gider. Bu sırada alıcı için nakil hazırlıkları ve vericiden organın alınması için hazırlıklar paralel yapılır. Bazen verici organın hasarlı olduğu ve bu nedenle uygun olmadığı hastaneye geldikten sonra öğrenilir. Bunun üzerine hastanın tekrar eve gönderilmesi gerekir, bu hasta için zor bir durumdur. Ancak bu gereklidir, çünkü sadece iyi bir organla kendisine yardım edilebilir.

Kullanılabilecek bir organ mevcut olduğunda, bunu ameliyat hazırlıkları, narkoz ve yaklaşık dört ile sekiz saat süreceği organ nakli takip eder.